

ضرورت‌های تأسیس گروه بررسی مسایل زنان در گفت‌وگو با دکتر مکنون

لزوم تحقیق و تبیین منزلت واقعی زن، با عنایت به مکتب حیات‌بخش اسلام و برنامه‌ریزی فعالیت اجتماعی زنان متناسب با آن منزلت، ضرورت تأسیس گروه بررسی مسائل زنان و ایجاد نمود

ضرورت تأسیس گروه بررسی مسائل زنان

خانم دکتر مکنون، مسؤول گروه بررسی مسائل زنان در توضیح پیرامون نحوه کار گروه و بیان ضرورت تأسیس چنین گروهی می‌گوید: ویژگی‌های ساختاری انقلاب اسلامی، لزوم مشارکت و حضور کلیه اقشار را در تمامی سطوح نظام اسلامی فراهم نموده و مسؤولیت‌های خاصی را به عهده زنان گذاشته است که حیطة فعالیت‌های اجتماعی زنان را به طور کلی توسعه بخشیده است. لکن در طول تاریخ بشریت، هیچگاه منزلت - فرهنگی و اقتصادی زنان با عنایت بدین ویژگی‌ها، تعیین و تعریف نگردیده و بلکه در بسیاری موارد، واژگونه جلوه نموده است.

لزوم تحقیق و تبیین منزلت زن با عنایت به مکتب حیات‌بخش اسلام و برنامه‌ریزی فعالیت اجتماعی زنان متناسب با آن منزلت، ضرورت تأسیس گروه بررسی مسائل زنان را ایجاب نمود. این ضرورت هنگامی بیشتر احساس شد که منزلت اجتماعی زنان در مجامع بین‌المللی مورد هجوم همه‌جانبه قرار گرفت. از طرفی مجموعه مدونی که بیانگر منزلت سیاسی، فرهنگی، اقتصادی زنان باشد به هیچ روی، تاکنون در دسترس نبوده است. لذا به منظور

گروه بررسی مسائل زنان، مشکلی از تعدادی خواهران انقلابی و مستعد دانشگاهی و کارشناسان فرهنگی، فعالیت‌های پژوهشی خود را از سال ۱۳۶۴ به صورت داوطلبانه آغاز نمود. مرکز فعالیت و تشکیل جلسات گروه، ابتدا در دانشگاه الزهرا و سپس به مدت یک‌سال در مرکز بین‌المللی سوادآموزی بزرگسالان (یونسکو) بود و در سال ۱۳۶۷ به مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی (پژوهشگاه) منتقل گردید.

این گروه در سال ۱۳۷۲، نظر به ویژگی خاصی که در اهداف و فعالیت‌ها داشت، تفاضلی استقلال از پرومیتسده، سازمان اجتماعی را نمود که با تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی، هم‌اکنون به صورت گروهی مستقل زیر نظر دفتر ریاست پژوهشگاه - جناب آقای دکتر مهدی گلشنی - فعالیت می‌کند. در حال حاضر گروه، اقدام به انجام فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی ریشه‌ای در راستای نیازمندی‌های جدید اجتماعی زنان مسلمان، متناسب با جهت تکاملی اسلام نموده است.

برنامه‌ریزی جهت رشد فعالیت‌های اجتماعی زنان و مطالعه و تحقیق مستمر و متناسب با مراحل برنامه‌ریزی، تأسیس گروه بررسی مسائل زنان امری لازم و مورد نیاز احساس شد. به همین دلیل، خواهران معتمد و انقلابی که این نیاز را احساس کرده بودند به‌دور از خط و ربط‌های سیاسی گردهم آمدند تا پاسخگویی این نیاز جامعه باشند و خوشبختانه از آغاز کار تاکنون، همواره گام‌های مؤثری در جهت شناخت نیازهای زنان مسلمان در جامعه امروزی با اهداف زیر برداشته شده است.

اهداف گروه بررسی مسائل زنان

۱- اهداف اصلی:

- ۱-۱- ایجاد فعالیت‌های پژوهشی درکنار فعالیت‌های آموزشی، به منظور بهبود و رشد کیفیت روش‌های علمی - تحقیقاتی - آموزشی در جهت نیل به استقلال فرهنگی.
- ۱-۲- آسیب شناسی و ارائه راه حل برای مسائل زنان، به وسیله مدلی جامع و هماهنگ با جهت تکاملی اسلام.
- ۱-۳- ایجاد هماهنگی و انسجام در طرح‌های تحقیقاتی، در زمینه‌های مختلف مسایل زنان از طریق طراحی شبکه بانک اطلاعاتی.

۲- اهداف فرعی:

- ۲-۱- دستیابی به شاخصه‌های ارزیابی و تصمیم‌گیری در حل معضلات زنان در مراحل توسعه.
- ۲-۲- دستیابی به معادلات کاربردی در تنظیم نظام مطلوب، شناخت وضع موجود و برنامه زمان‌بندی شده مراحل انتقال.
- ۲-۳- پژوهش در موضوعات اساسی برای زنان براساس روش تحقیقات شبکه‌ای.

۳- اهداف تبعی:

- ۳-۱- برنامه‌ریزی فعالیت‌های اجتماعی زنان متناسب با برنامه‌ریزی توسعه اجتماعی.
 - ۳-۲- ارزیابی نیازمندی‌های زنان در جریان توسعه نظام اسلامی.
 - ۳-۳- ایجاد و راه‌اندازی شبکه بانک اطلاعات در مسائل زنان.
- خانم دکتر مکتون، پیرامون مبنای تحقیقات گروه بررسی مسائل زنان اظهار داشت:
- فعالیت‌های گروه تحقیقاتی مسائل زنان شامل سه محور اساسی است:

- ۱- محور فعالیت‌های نظری (تئوریک)، که کارشناسان گروه درصدد تهیه الگو و مدل جامعی می‌باشند تا توانایی ارزیابی وضعیت روحی، ذهنی و عینی زنان را براساس زیربنای دینی دارا

باشند. به این منظور، مطالعه و تحقیق و ارتباط با مراکز پژوهشی در حوزه و دانشگاه انجام شد و در نتیجه، پس از مدتی روشن شد بررسی‌هایی که تاکنون در زمینه ارزیابی وضعیت زنان انجام گرفته، با استفاده از مدل‌های نامناسب بوده، که نتوانسته است راه حل مفید و مؤثری برای بهینه‌سازی وضعیت قشر زنان و ارتقای منزلت آنان در جهت توسعه نظام اسلامی ارائه دهد. لذا، لزوم یک طرح جامع که بتواند اولویت‌ها را ملاحظه نموده و آنها را طبقه‌بندی نماید کاملاً ضروری به نظر می‌رسید. بر همین اساس از تاریخ ۶۹/۶/۱ سلسله بحث‌هایی تحت عنوان «فلسفه اصالت ولایت و ارزیابی منزلت و جایگاه مطلوب زن» در گروه آغاز شد که تاکنون در زمینه‌های گسترده‌تری از مسائل و موضوعات ادامه دارد.

۲- محور فعالیت‌های طراحی و تحقیقاتی، که این محور، خود شامل دو بخش تحقیقات مبنایی در تبیین منزلت سیاسی، فرهنگی و اقتصادی زن و آموزش روش تحقیق متناسب با اهداف انقلاب اسلامی و بخش تحقیقات میدانی و کاربردی براساس مفاهیم اصولی است که این مفاهیم اصولی نیز، شامل مقاطع تحقیق، روش تحقیق و موضوع تحقیق می‌باشد.

۳- محور فعالیت‌های تدوین که شامل استخراج موضوعات مبتلا به جامعه اسلامی و تدوین و تنظیم آن براساس مفاهیم اصولی خاص است.

به منظور برنامه‌ریزی جهت رشد فعالیت‌های اجتماعی زنان و مطالعه و تحقیق مستمر و متناسب با مراحل برنامه‌ریزی، تأسیس گروه بررسی مسائل زنان، امری لازم و ضروری احساس شد

گروه بررسی مسائل زنان، علاوه بر ارائه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، همواره با مراکز و نهادهای دولتی و غیردولتی - که فعالیت آنها به نوعی به مسائل زنان مربوط می‌شد - همکاری علمی و فرهنگی داشته است

کلیه فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی گروه بررسی مسائل زنان، در جهت ارتقای جایگاه زن در جامعه، شناسایی نیازهای زنان مسلمان و بررسی راه‌های علمی و ایجاد تغییر تکاملی نسبت به موقعیت زنان در جامعه است

خانم دکتر مکتون، در خصوص دستاوردهای این گروه برای جامعه اسلامی می‌گوید: گروه بررسی مسائل زنان، علاوه بر ارائه فعالیت‌های آموزشی - پژوهشی طی سال‌های پس از تشکیل، همواره با مراکز و نهادهای دولتی و غیردولتی - که فعالیت آنها به نوعی به مسائل زنان مربوط می‌شد - همکاری علمی - فرهنگی داشته و در بعضی موارد، اقدام به انجام پروژه‌های مشترک اقدام نموده است. بنیاد شهید انقلاب اسلامی، دانشگاه شاهد، شورای فرهنگی و اجتماعی زنان در شورای عالی انقلاب فرهنگی، دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان فرهنگ و ارتباط اسلامی، مجسم جهانی زنان مسلمان و صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از جمله این مراکز، سازمان‌ها و نهادها می‌باشد.

مجموعه فعالیت‌های پژوهشی - آموزشی - تبلیغی گروه بررسی مسائل زنان، طی دوره پنج‌ساله (۱۳۷۲-۱۳۶۹) شامل ۵۱ طرح، ۸۳ مقاله و چندین دوره کلاس‌های آموزشی است.

مهم‌ترین عناوین طرح‌ها، طرح سلسله بحث‌های حقوق زن در اسلام (۱۴ جزوه به نام ۱۴ معصوم علیهم السلام است) که به صورت جزوه‌هایی با عناوین: حجاب، تعدد زوجات، طلاق، نفقه، مهریه، ارث، اشتغال زن، سقط جنین و تنظیم خانواده، مشتبه ... است.

بعضی از این جزوه‌ها، به زبان‌های عربی، انگلیسی و اردو ترجمه شده است. در این ۱۴ جزوه سعی شده است به شیوه‌هایی که پیرامون موضوعات فوق در سطح مجامع بین‌المللی مطرح شده است پاسخ داده شود. موضوعات فوق به صورت کار و تحقیق نظری انجام گرفته است.

طرح تدوین مدل وضعیت مطلوب زنان در جامعه اسلامی که به صورت کلاس‌های آموزشی در جهت چگونگی تهیه مدل مطلوب برای حضور زنان در جامعه اسلامی و جایگاه واقعی آنان انجام گرفته است و با طرح مطالعه تحولات اخیر اجتماعی، سیاسی و اقتصادی زنان در ۵ کشور اسلامی ایران، مصر، الجزایر، ترکیه و پاکستان، با این هدف انجام شده است که مقایسه‌ای تطبیقی بین وضعیت زنان در این ۵ کشور، بتواند تغییری مطلوب در وضعیت آنان ایجاد نموده و زنان از تجربیات یکدیگر بهره بگیرند. با طرح ارزیابی توانمندی روانشناسی، که اساس طرح بر این است که آیا علم روانشناسی، توان پاسخگویی به نیازهای امروز بشریت را دارا می‌باشد؟ و یا اصولاً باید شاخص‌های جدیدی در ارزیابی بهداشت روانی از ویژگی‌های عینی و ذهنی انسان‌ها برداشته شود.

در زمینه مقالات نیز، به مناسبت‌های مختلف، اهم از تشکیل سمینارها، پاسخگویی به بعضی شبهه‌ها و با ارتقای فرهنگ جامعه، مقالاتی جهت درج در کتب، مجلات، روزنامه‌ها و یا ارائه به سمینارها تهیه شده است که به عنوان مثال، می‌توان از مقاله‌های نقش زن در جامعه انقلابی ایران، حجاب و حضور سیاسی زن در اجتماع، فتنه‌های پس از انقلاب از دیدگاه علی(ع)، نقش زن در توسعه آسانی، نقش توسعه در تبیین استراتژی وضعیت زنان، فرهنگ و نقش زنان در توسعه علم و تکنولوژی، جمعیت و تنظیم خانواده در اسلام، نقد گزارش ملی بانوان، حقوق قشر زنان در اسلام، زمینه‌ها و انگیزه‌های تفسیر علمی، معرفی شاخصه‌های جدید در مقیاس جهانی، منزلت تکاملی زن و ... نام برد.

همچنین در این مجموعه، دوره‌های آموزشی با عناوین چگونگی رسیدن به الگوی مطلوب در تحقیقات مربوط به زنان، ارتباط مسائل فلسفی با تنظیم مدل، بررسی روش تولید نظام تعاریف مدیریت تحقیقات و ... انجام گرفته است.

در مجموع، کلیه فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی که در گروه بررسی مسائل زنان انجام می‌گیرد در جهت ارتقای جایگاه زن در جامعه، شناسایی نیازهای زنان مسلمان و ضرورت تحقیق پیرامون آنها، بررسی راه‌های عمل ایجاد و تغییر تکاملی نسبت به موقعیت زنان در جامعه و از همه مهمتر، تعیین شاخصه‌های جدید مورد نیاز ارزیابی مسائل در جهان امروز، مانند تعیین میزان و نقش زنان در تصمیم‌گیری‌های اساسی در سطح توسعه می‌باشد و امیدواریم که با یاری دیگر خواهران مسلمان بتوانیم این وظیفه و رسالت خطیر را به نحو احسن به انجام برسانیم.

● شماره ۱۳۶۹ و ۱۳۷۰